

VASÁRNAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÉPES HETILAP

Szerkesztőség: V., Báthory-utca 24. szám.
(„Falú“ Országos Földművelésügyi Minisztérium.)
Telefon: Automata 294—52.
Kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. szám.
Telefon: József 463—09.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi miniszter által időnként kiadott „Rádiós gazdasági előadások“ című füzetekkel együtt:
Egész évre 8 P Félévre 4 P
Negyed évre 2 P

Budapest, 1932.

XIII. évfolyam, 48. szám.

Vasárnap, november 27.

Leleplezték Nagyatádi Szabó István ércszobrát.

A magyar kiscgazdák felejthetetlen vezérének, *Nagyatádi Szabó István*nak a földművelésügyi minisztérium előtt felállított bronzszobrát vasárnap, november hó 20-án délelőtt leplezték le *országos ünnepség keretében*. A kiscgazdatársadalom saját filléréiből emelt szobrot egykori vezérének. Tizenegy órára hirdették a nagy ünnepséget, de már tíz óra előtt felvonult a fellobogózott *Kossuth Lajos-térre* a nagy sokaság. *Kétezerhétszáz falu, minden vármegye, törvényhatóság és minden magyar város elküldte küldöttségét*. Hatalmas deputációval képviseltette magát a

TESz, ezertagu küldöttséggel jöttek el a *nagyatádiak*, fél-
ezren az *erdőcsokonyaiak*.

A földművelésügyi minisztérium palotája előtt két tribünön helyezkedtek el az előkelőségek. *Horthy* Miklós Kormányzó Ur balján *József* főherceg foglalt helyet. *Gombós* Gyula miniszterelnök jobbán *Winkler* osztrák alkancellár. Megjelent az egész kormány, az országgyűlés két házának sok-sok tagja, a közjogi méltóságok majdnem mind kivétel nélkül.

A Kormányzó Urral szemben foglalt helyet *Nagyatádi*

A przemysli hős várvédők emlékére emelt szobormű leleplezési ünnepsége Budapesten.

Szabó István árva családja, feketekendős özvegye, két leánya, két veje, négy unokája.

A Himnusz elénekzése után az avatóbeszédet Mayer János, az emlékbizottság elnöke tartotta.

Mayer János avatóbeszéde.

— Ez a szobor — mondotta többek közt — amelyet most leszünk felavatandók, határkövet jelent az agrár Magyarország társadalmi és kulturális fejlődésében. Ez az első szobor az országban, amelyet a nép fia saját fil-léireikből emeltek a nép fiának. Nagyatádi Szabó István hivatott vezére volt a kisgazdatársadalomnak, megalkuvást nem ismerő küzdő harcosa a falusi nép érdekeinek. Nem azok közül való, akik felcsapnak népvezérnek, őt maga a nép választotta vezérévé. Nagy tömegekre volt hatással, de nem demagógiával, nem elérhetetlen vágyak felkeltésével, nem a tömegszenvédély felébresztésével, nem társadalmi osztályoknak egymás ellen való uszításával toborozta, hanem egy korszerű realpolitika hirdetésével.

— Nekünk, akik Nagyatádi Szabó István politikai örökébe léptünk, nagyon komoly megfontolás tárgyává kell tennünk, hogy helyes irányba vezettük-e a kisgazda-politikát? Jóllehet, az ellenzéki kritikának kétségkívül van némi kis jogosultsága, a felvetett kérdésre a leghatározot-tabb igennel kell felelnünk. A kisgazdatársadalomnak az aktív politikában való megjelenése új tradíciók kezdetét jelenti. Ha a kisgazdatársadalom továbbmenőleg bebizo-nyítja, hogy nem üres népszerűségért, nem önző célokért küzd, hogy minden érdeket alá tud rendelni a nemzeti érdekeknek, hogy céljait a fennálló törvényes rend keretében más társadalmi osztályok sérelme nélkül akarja kiküzdenni, hogy a haza minden körülmények között számíthat rá, úgy ezek a tradíciók annyira megerősödnek, hogy a nemzeti társadalom minden aggodalom nélkül fogja a kormányzat jelentős részét s nemzetifenntartó, hazáját szerető, Istenét imádó és a magyar rögöz az utolsó csepp véreig ragaszkodó társadalmi osztályra helyezni.

— Ezzel nem akarom azt mondani, hogy most ölbet-t kezekkel várjuk, amíg a nemzet tálcán hozza a hatalmat és befolyást. A kisgazda-politikának harci pártnak kell lennie, küzdenie kell a korszerű reformokért, az ará-nyos birtokmegosztásért, az arányos köztelherviselésért, a népnek jogokkal való felruházásáért, de mindezt nem for-radalmi eszközökkel, nem a nemzeti élet erejének gyengíté-sével, hanem erősítésével kell, hogy elérje.

— A falvak népének hálaája bronzba öntötte Nagy-atádi Szabó István alakját s szobrot emelt neki. Hirdesse ez a szobor időtlen időkig a magyar nép hálaját azokkal szemben, akik érte önzetlenül és becsülettel dolgoznak.

Mayer János zajos tetszéssel fogadott beszéde alatt lehullott a lepel a szoborról s láthatóvá vált Nagyatádi Szabó István bronzba öntött alakja s a szobor talapzatán az a relief, amely Nagyatádi Szabó István és Bethlen Ist-ván gróf történelmi kézfogását örökíti meg.

Gömbös miniszterelnök beszéde.

Hosszantartó éljenzés követte Mayer János szavait, majd Gömbös Gyula miniszterelnök ment fel a szónoki emelvényre s a következő beszédet mondotta:

— Meghatva állok itt Nagyatádi Szabó István emléke előtt. Nagyatádi Szabó István a földből nőtt ki, amint a földből nő ki a buza is, a jegenyefa is, a magyar tölgy is. S amint ezeknek gyökérszete belemarkol a magyar földre, úgy markolt bele Nagyatádi Szabó István gyökérszete a magyar lelkekbe. Nagyatádi Szabó István eszmék harcosa volt. Az eke szarva fölé hajolva, a magyar ugart szántva jött a politikába is, s megérezte a rögnek sugallatát akkor, amikor nem osztálypolitikát hirdetett, hanem a magyar egység politikáját. Megérezte, hogy történelmet formál akkor, amikor elismerte, hogy a magyar társadalmi osztályok sorsközösségben élnek, hogy a magyar jövőt csak az tudja helyesen kovácsolni, aki a társadalmi osztályok har-

móniájára és nem diszharmóniájára törekszik. Nagyatádi Szabó István erős volt, harcos volt. Tudta azt, hogy egy szavába kerül csak, s a hatalomnak olyan birtokosává válhat, amilyen talán még senki sem volt. De Nagyatádi Szabó István magyar volt. Nem volt szélsőséges, hanem bölcs magyar kisgazda volt, aki tudta, hogy azoknak az oldalán van a helye, akik történelmet formáltak e földön egy évezreden keresztül.

— Erdősokonyán kisgazda maradt, itt fent a parla-mentben államférfiu volt. Mint a magyar kormány elnöke újból megismétlem ezen a napon azt a fogadalmat, amit annakidején Erdősokonyán Nagyatádi Szabó István házá-ban tettem. Azt mondta akkor nekem: „Fiam, ha egyszer meghalok, vigyázz a magyar földművesre és viseld gondját!” Én akkor erre szent fogadalmat tettem. Azt hiszem, akkor áldozok leginkább Nagyatádi Szabó István emlékének, amikor az ő szobrának talapzata mellett, itt a parlamenttel szemben, megújítom ezt a fogadalmat s azt mondom: Vigyázzok a magyar földművesre; vigyázzok mindenkire, akinek szent a magyar, mert tudom és érzem, akkor áldo-zok Nagyatádi Szabó István szellemének, amikor a magyar sorsközösséget hirdetem, mert ezen keresztül forr a ma-gyar egy testté, egy léleké s így lesz biztos a magyar fel-támadás!

Bethlen István gróf beszéde.

Szünni nem akaró, lelkes éljenzéssel fogadta a tömeg a miniszterelnök beszédét. Utána Madci Gyula ország-gyűlési képviselő szavalt a nagy hatást keltő alkalmi ün-nepi költeményét, majd Bethlen István gróf ment a szó-noki emelvényre s a következő beszédet mondotta:

— Az érdem oroslánrésze azért, hogy a forradalom után a falu békéje újból helyreállhatott, Nagyatádi Szabó Istváné; az érdem oroslánrésze azért, hogy a földnélküli magyar nép százezrei családi otthonhoz, földhöz jutottak, az övé; az érdem oroslánrésze azért, hogy törvényes in-tézkedéssel s végeredményében nemcsak az igénylők, de a kisajátítást szenvedők megnyugvásával is történhetett mindez, szintén az övé. Nagyatádi Szabó Istvánnak örökké nem hervadó érdeme marad, hogy a magyar falu egyszerű népét ő azáltal, hogy neki otthont és földet adott, e nem-zetnek és a polgári társadalomnak részesévé tette.

— Ez a szobor azt a jelenetet is ábrázolja, amikor Nagyatádi Szabó István 12 évvel ezelőtt velem kezert fogott. Ez a jelenet nemcsak a baráti együttműködést ábrázolja, nemcsak azt hirdeti, hogy Nagyatádi Szabó István azt a nyárat, amelynek élére állott, az én gondjaimra rábizta s ezért én az utolsó óráig abban a szellemben, amely őt vezérelte, a magyar falu népéért küzdeni kötelességem-nek tartom.

— Ez a jelenet többet is jelent. Szimbólum ez, jel-képes kézfogás, kézfogása a magyar falu népének a ma-gyar történelmi osztállyal, a magyar intelligenciával. Ez a jelenet érbevése hirdeti azt, hogy a magyar tör-ténelmi osztály csak a falu népével együtt, vele egyet-értésben, a falu népe érdekeinek áldozatok árán való fel-karolásával is keresheti a maga boldogulását; jelenti egyuttal azt, hogy a magyar falu népe csakis más társa-dalmi osztályok jogosult érdekeinek tiszteletbentartásá-val s a nemzet egyetemes érdekeivel harmóniában érvé-nyesítheti a maga jussát!

— Ma újból szomorura fordult a nemzet sorsa s ma semmi sem könnyebb, mint osztályt osztály ellen, foglal-kozást foglalkozás ellen, egyeseket mások ellen izgatni és uszítani. Ma semmimem könnyebb, mint mindenért egyeseket állítani oda bünbakul. De jusson eszükbe azok-nak, akik ezt tenni jónak látják, hogy a nép lelkében el-vetett sárkányfogakból újból csak a gyűlölet s az osztály-harc sárkányai kelhetnek ki.

— Valóban, Nagyatádi Szabó Istvánt nem sebeket ejteni, hanem gyógyítani küldte a Gondviselés. S éppen ezért, az ő küldetése nincs ma még befejezve. Nincs, mert

ma még nagyobb szükség van talán arra a szellemre, amely őt vezérelte, mint régen. Ma még nagyobb szükség van rá, mert ma sokan próbálják az ő népét tévútra vezetni s nincs befejezve azért sem, mert ő csak az első kapavágást tehette meg a munka terén s nekünk kötelességünk még évtizedeken keresztül folytatni azt a munkát, amelyet ő saját népe felemelése érdekében kezdett.

Nagy éljenzés és taps fogadta Bethlen István gróf beszédét, majd az erdőcsokonyai kisgazda-dalárda elénekelte az erre az alkalomra irt kisgazda-fohászt. A székesfőváros nevében Liber Endre helyettes polgármester vette át a szobrot, majd Lovász János volt országgyűlési képviselő, edelényi kisgazda beszélt az ország kisgazdájának nevében. Berki Gyula nagy hatást keltő záróbeszéde után a dalárda a Szózatot énekelte el, majd a koszorúk elhelyezése következett. Elsőnek Horthy Miklós kormányzó helyezte el személyesen hatalmas koszoruját a szobor talapzatára. A Kormányzó ezután tisztelgett a szobor előtt, majd a szobortól balra levő emelvényhez ment. Itt foglalt helyet Nagyatádi Szabó István özvegye és családja. A Kormányzó a családtagokkal barátságosan elbeszélgetett. Gömbös Gyula miniszterelnök bemutatta a Kormányzónak Nagyatádi Szabó István unokáját, aki az egyik katonai nevelőintézet növendéke. Megkapó jelenet volt, amikor a kadétruhas gyerekek, Markó Pista, fesszes vígyázásában állott Gömbös Gyula miniszterelnök elé, aki bemutatta Nagyatádi unokáját a Kormányzónak. A kis unoka azt kérte a Kormányzótól, hogy ezentul a Markó István név helyett a Nagyatádi Markó István nevet használhassa.

Ezután egymásután helyezték el koszorúikat a különböző testületek, intézmények, falusi küldöttségek stb., szinte végeláthatatlan sorban, úgy hogy egy óra felé járt az idő, mire az utolsó is sorra került.

A vidéki küldöttségek a miniszterelnök előtt.

Délután a Nagyatádi Szabó István szobrának leleplezésére Budapestre seregllett kisgazda-küldöttségek a nemzeti egység

pártjában gyűltek össze, hogy üdvözlőjük Gömbös Gyula miniszterelnököt. Több mint ezeröttszáz ember szorongott az Eszterházy-utcai klubhelyiség termeiben. Négy óra után érkezett meg a miniszterelnök, aki nagy beszédet mondott. Hangoztatta, hogy a nemzeti egységet hirdeti, amelynek tengelyében a kisgazda-társadalom áll. Nem enged a társadalmi osztályok közötti válaszfalakat emelni. A józanság politikáját hirdeti mindegyik társadalmi osztály számára, mert meggyőződése, hogy sorsközösségben élünk és a kirezétő utat csak akkor találhatjuk meg, ha a válaszfalakat lebontjuk.

A revízió gondolatáról szólt ezután a miniszterelnök. Rámutatott arra, hogy amikor a kormány ezt a kérdést felvetette, nyíltan akarta hangoztatni, hogy vegyék tárgyalás alá a reánk kényszerített békeszerződéseket és állapítsák meg, hogy olyan légkörben születnek ezek, amikor még nem ismerték viszonyainkat.

— Ugy látom — mondotta Gömbös miniszterelnök — megértő és halló fülekre találtam. — Elmondotta ezután, hogy Rómában nagy megértéssel fogadták előadását, amikor megállapította, hogy rajtunk csak úgy lehet segíteni, ha mezőgazdaságunk talpraállása érdekében Olaszország is jobban kinyitja terményeinek előtt kapuit. Dollfuss asztrák kanellár előtt is hangoztatta, hogy a kölcsönösség alapján kell keresnünk a gazdasági érintkezést. Beszédét így fejezte be:

— A szervezett magyar életnek akarok miniszterelnökké lenni, amelyben mindenki megalatálja a maga tehetsége szerint helyét. Olyan országgá akarom ezt az országot átalakítani, ahol az értékek arisztokráciája uralkodik. Nem azt kell nézni, hogy ki honnan jön, hanem, hogy hová megy és mit ér.

Amikor beszédét befejezte, hosszasan, viharosan ünnepezték a kisgazdák a miniszterelnököt, azonban Gömbös szavainak elhangzása után sem mozdultak. Álltak és várták a miniszterelnököt, aki a nagyteremből kifelé indult. A sorfal között áthaladt a nagyteremben Gömbös, a Kormánypárt Klubja egészen különös és még eddig nem igen látott jelenetek színhelye lett. A kisgazdák között elreagult miniszterelnök felé ezer kar mozott, mindenki kezét akart vele szorítani. A miniszterelnöknek mindenkihez volt szava és száz meg száz embernek szorította meg a kezét és egymásután meghallgatta a esandájak, a görökök, a szerbek, a sárbovárdiak, a nagykőrösiek, a veszprémi, a vasmegyei és a törökcsentmiklósiak fizves-bajos dolgaikat. Végül a békéscsaba-hajomik átadták a miniszterelnöknek a diszpolzári oklevelet.

Gömbös Gyula beszámolója olasz utjáról.

A képviselőház külügyi bizottsága november hó 16-án állást tartott, amelyen Pekár Gyula elnök meleg szavakkal bucsuzott el Walko Lajos volt külügyminisztertől, egyuttal üdvözölte Puky Endre külügyminisztert abból az alkalomból, hogy először jelent meg a bizottságban. Pekár Gyula melegen üdvözölte Gömbös Gyula miniszterelnököt, aki mint miniszterelnök először jelent meg a külügyi bizottságban.

Az első felszólaló, Illés József képviselő kérdést intézett a miniszterelnökhöz, hajlandó-e olaszországi utjáról és annak eredményéről a bizottságot tájékoztatni. Utána Eckhardt Tibor képviselő interpellálta a külügyminisztert a bukaresti magyarellenes tüntetések és zavargások ügyében.

Puky Endre külügyminiszter válaszában bejelentette, hogy amint a magyar kormány tudomására jutott a bukaresti tüntetések és zavargások ténye, a magyar kormány bukaresti követő-utján tiltakozott a román kormánnyal. A román kormány a magyar kormány lépésére konciliáns és kielégítő választ adott.

A miniszterelnök beszéde.

Gömbös Gyula miniszterelnök szólalt fel ezután s mindenekelőtt ismertette a bizottság előtt azokat a politikai irányelveket, amelyek a magyar kormányt az általános külpolitika tekintetében vezetik. Megállapította, hogy Magyarország saját céljainak szem előtt tartásával olyan politikát folytat, amely a magyar érdekekkel teljesen azonos és amelynek semmiféle más országgal szemben éle nincs. Az Olaszországgal fennálló barátsági szerződés, valamint az a viszony, amelyet Magyarország Olaszország-

gal szemben érez, arra készítette, hogy első útja Rómába vezessen. Ennek az utjának udvariassági jelentősége mellett az volt a célja, hogy a nagy gazdasági nehézségekkel küzdő magyar mezőgazdaság helyzetét enyhítse azzal, hogy a barátsági szerződésnek mélyebb gazdasági tartalmat adjon a kölcsönösség elve alapján.

Áttért azután a kormány álláspontjának ismertetésére a leszerelés kérdésében. Érintette azokat a más, külpolitikai vonatkozású kérdéseket, amelyeket már a Ház plénuma előtt is ismertetett s megállapította, hogy Magyarország jogos igényeit tekintetbe véve, Olaszország volt az első állam, amely úgy a revízió, mint a leszerelés kérdésében nyíltan állást foglalt. Ezért Olaszországot a magyar nemzet hálójába kíséri. Az olasz kormányelnökkel a közeljövőben napirendre kerülő összes nemzetközi problémákat, így a világgazdasági konferencia és a keleti jövőtételi konferencia kérdéseit is megtárgyalták. Megállapította, hogy az olasz kormányfővel a két ország külpolitikája tekintetében ezekben a kérdésekben is teljes az összhang.

Kifejtette azután a miniszterelnök, hogy a magyar-olasz gazdasági viszonylatban még vannak lehetőségek és azt hiszi, hogy ezeket a lehetőségeket éppen az olasz kormány előzékenysége folytán már a következő hónapokban ki lehet használni az erre a célra alakult bizottság közreműködésével. Ez a bizottság állandó jellegű és feladata, hogy a magyar-olasz gazdasági kapcsolatokat rendszeresen ellenőrizze.

Gömbös Gyula miniszterelnök Rómában.

A miniszterelnök mellett Mussolini olasz miniszterelnök áll.

Vázolta ezután a miniszterelnök azokat a lehetőségeket, amelyek a magyar mezőgazdasági exportnak Olaszország felé való kibővítését célozzák és egybefoglalják. A magyar mezőgazdaságnak ebben a tekintetben változott politikai és gazdasági program alapján kell immáron folytatnia termelő munkáját. Olyan gazdasági politikát kell követni, amelynek tengelyében a piacokhoz való reális alkalmazkodás áll.

Bejelentette ezután, hogy Rómában véglegesen elintézte azokat a hosszú idők óta húzódó pénzügyi kérdéseket, amelyek a háború likvidálásával függnek össze. E kérdések elintézésében Sztérenyi József báró működött közre. Ezek közé tartozik az ugynevezett adminisztrációs tartozások kérdése, azután az olasz katonai missziók és a határmegállapító bizottságok költségeinek ügye, stb. Mindezekre nézve a miniszterelnök ottléte alatt teljes meg egyezés jött létre, úgy hogy Magyarország és Olaszország között ezeket a kérdéseket végleg kiküszöbölték.

Gömbös Gyula az olasz kormánnyal folytatott tárgyalásainak ismertetését a következőkkel fejezte be:

— Olaszország kormánya részéről azt a megnyugtató kijelentést kaptam, hogy a gazdasági kapcsolatok fokozatos jelentőségét Olaszország is elismerte és a magyar kormányt a magyar mezőgazdasági termelés megsegítését célzó exportintézkedéseknél a maga részéről hathatósan támogatni fogja.

Áttért ezután a miniszterelnök a Szentszéknél tett látogatásának ismertetésére. Kiemelte, hogy a maga részéről elsősorban azért, mert protestáns ember, hangsúlyozni kívánta e látogatásával a legnagyobb tiszteletét a Szentszékekkel szemben, amely mindig nagy szeretettel és megértéssel viseltetett a magyar érdekek iránt. A miniszterelnök annál is inkább tehette ezt, mert hiszen Magyarország lakosságának hatvannégy százaléka katolikus és a történelmi tradíciók folyamán éppen ez az ország a kereszténységnek volt védőbástyája. A pápa ösztöngénél és Pacelli bíbornok-államtitkárnál tett látogatásáról a miniszterelnök azzal a megnyugtató érzéssel távozott, hogy a magyar érdekek ott is mindig meghallgatásra és megértésre találnak. Megemlítette még a miniszterelnök, hogy az olasz királynál is tett tisztelegő látogatást.

Elismerés a miniszterelnöknek.

A miniszterelnök előadására Gratz Gusztáv válaszolt elsőnek, aki nagyon helyeslően vette tudomásul a miniszterelnök külpolitikai és gazdaságpolitikai elgondolásait. Eckhardt Tibor a miniszterelnök bejelentését örömmel üdvözölte. Wolff Károly szintén örömmel és elismeréssel üdvözölte a miniszterelnököt római útja alkalmából és különösen kiemelte annak fontosságát, hogy a miniszterelnök a pápa ösztöngénél is megjelent. Pejer Károly többekkel egyetértően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a miniszterelnök reálpolitikai uton indult el, kijelentette azonban, hogy ameddig a konkrét eredményeket nem látja, a várakozás álláspontjára helyezkedik. Ugyanezt hangoztatta Buchinger Manó is. Biró Pál a szomszédállamokkal való gazdasági relációkról szólt.

Gömbös Gyula miniszterelnök válaszolt a felszólalásokra. Annak bizonyítására, hogy a szomszédállamokkal is keressük az összeköttetést, bejelentette, hogy a magyar kormány lépéseket tett abban az irányban, hogy ne csak szakelődök, hanem felelős osztrák tényezők jöjjenek Budapestre a magyar-osztrák gazdasági viszonyokat véglegesen szabályozó megállapodás megkötése érdekében.

Végül Pekár Gyula elnök megállapította, hogy a miniszterelnök felszólalása általános helyesléssel találkozott és az ülést bezárta.

A przemysli hősi emlék leleplezése.

November hó 13-án, vasárnap délelőtt leplezték le a budai Margit-hídfő melletti parkban a przemysli várvédők emlékére létesített emlékművet. A tér déli oldalán honvédiszszázad sorakozott, a szobor talapzatánál leventék, cserkészek, egy frontharcos század és a rendőrzeneke helyezkedett el, az emlék előtt a lugosi 8. honvédgyalogezred zászlójának ama darabjait tartották, amelyeket a przemysli várból az ezred tagjai saját testükön elrejtve mentettek meg. A szobor előtti térségen helyezkedtek el az előkelőségek, a tábornoki kar, nagy tisztii küldöttség és igen sokan Przemysl egykori védői közül. Az ünnepség a Himnusz-szal kezdődött, majd vitéz fogarassi Tamássy Árpád tábornagya, Przemysl egykori helyettes parancsnoka, méltatta a przemysli hősök érdemeit. Beszéde után lehullott a lepel s előtt a emlék ágyúcsőre és zászlóra nehezéd hatalmas bronzoroszlánja. A székesfőváros nevében a szobrot Liber Endre alpolgármester vette át, majd megkezdődött a Koszorúk elhelyezése. Az emlékművet a przemysli vár védői között volt Szódy Szilárd szobrászművész alkotta.

Gömbös Gyula miniszterelnök visszaérkezése Rómából.
Képünk a budapesti Déli-pályaudvaron történt fogadtatást ábrázolja.

 „IGMÁNDI”-ből nem kell pohárszámra inni,
 Negyed vagy fél pohár elég szokott lenni!
 Az Igmándi vizüregtelenítő utasítását a 1. oldalról olvassák!

Hasznos tudni,

hogy a derős hangulat, a jó közérzés mindig a gyomor és belek kifogástalan működésétől függ

**Szorulásban szenvedőknél,
 emésztési hiányoknál pedig
 Schmidthauer természetes**

Igmándi

**keserűvize válik be
 legjobban**

Huszezer hold föld áll rendelkezésre az első telepítési kísérletek megvalósítására.

Kállay Miklós földművelésügyi miniszter nyilatkozatot tett közzé az egyik fővárosi napilapban a telepítés kérdéséről. Nyilatkozatából az alábbi részleteket közöljük:

— Életcélokat látnám megvalósítva, ha *husz falu telepítését keresztül tudnám vinni a mai viszonyok között.* Hosszu éveken keresztül foglalkozom a telepítés és birtokmegoszlás problémájával. A magyar szociális és gazdasági berendezkedések legnagyobb jelentőségű kérdésének ismertem fel a telepítést. Most, hogy felelős állásba jutottam, első feladatomban tekintetem, terveim, elgondolásaim megvalósítását. Nagy segítségemre volt az a körülmény, hogy a miniszterelnök urnak is kedvelt témája a telepítés. Az igazságügyminiszternek pedig a részleteiben is kidolgozott, nagyon alapos memoranduma van, amelyet évekkel ezelőtt készített.

— Nem tartom még helyesnek a kérdés minden részletére kitérni. Esetleg hátráltatná a megvalósítást. Földbirtokpolitikában csak lassu léptekkel haladhatunk előre. A helyes ut felismerése az első lépés. A gondolatnak a reális életbe való átvitelét ki kell próbálni, nehogy a gazdasági vérkeringést akadályozza. Mindenekelőtt tekintetel kell lenni az állam jelenlegi pénzügyi helyzetére.

— *Huszezer katasztrális hold áll rendelkezésünkre az első lépés megtételére.* Ezen a 20.000 holdon mintegy 2000 család földhözjutását látom megvalósíthatónak. A telepítéshez szükséges földet részben a *megmaradt vagyonváltásföldök adják.* A nagy adóhátralékos birtokosoknak lehetővé kívánom tenni, hogy adóhátralékukat földben

egyenlítsék ki. Ezzel *ujabb 10.000 holdat nyerünk a telepítendő családok javára.*

— Olyanoknak kívánom a telepítésre szánt földeket juttatni, akiknek megvan az észszerű termelőmunkára szükséges lehetőségük. Célunk az eredményes gazdálkodás előfeltételeit megteremteni. Feltétlenül szükséges szeríntem, hogy a települő maga is vigyen az új gazdaságába kis tőkét, mert igazán megbecsülni a földet csak az tudja, aki a megszerzéséhez maga is hozzájárult.

— Mindenesetre a *kérdés pénzügyi alátámasztása a legnagyobb jelentőséggel bír.* Tévednek azonban azok, akik az ilyenmértű telepítéshez szükséges összeg nagyságáról beszélnek. Sokkal kisebb tételről van itt szó, mint ahogy ezt sokan gondolják. A *magyar földműves igénytelensége és szorgalma folytán igen csekély összeg birtokában tud produktív termelőmunkát végezni.*

— *Negyvenötven házból álló falucskákra gondolok egyelőre,* amelyek a későbbi falvak alapját fogják képezni. A falu kifejezést csak azért használtam, mert az elszórt tanyarendszernek továbbfejlődését meg kell akadályozni. Gazdasági, politikai, közigazgatási és kultúr szempontoknak sokkal inkább felel meg a falurendszer.

— *A legrövidebb időn belül kívánnánk keresztülvinni a kormány nagy földbirtokpolitikai elgondolásának első lépését.* A husz falu felépítését — ismétlem — csak a helyes ut kipróbálására szántuk. Az összes nagy, fontos, gazdasági, politikai és szociális problémák szemeltartása mellett kívánok a jövőben ezen az uton haladni, hogy *a magyar élet legnagyobb jelentőségű kérdése, a földbirtokelosztás egészséges, természetes fejlődése megvalósuljon.*

Gesztelyi Nagy László dr.: „A tanyavilág élete.”

A tanyakérdés egyike a legbonyolultabb, legelhanyagoltabb és legnehezebben megoldható magyar problémának. Közel kétmillió embert és ötmillió katasztrális holdat érint, az ország földjének gazdasági, nemzeti és társadalmi szempontból egyaránt legértékesebb részét, amely mindmáig mostohagyermek volt a magyar politikának. Szerencsére a háború befejezése után több társadalmi intézménynek a figyelme ráterelődött a tanyakérdés rendezetlenségére és különösen azóta, hogy a *Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kamara* legfőbb feladatának tüzte ki és annak igazgatója *Gesztelyi Nagy László dr.* szinte életcéljának tekinti a tanyai lakosság helyzetének megjavítását, nem tagadható, hogy a kérdés megismerése a közvélemény széles rétegeiben nagy lépéssel haladt előre, sőt itt-ott — különösen a tanyai iskolázás terén — kétségtelenül számottevő eredmények észlelhetők.

Gesztelyi Nagy László dr., a tanyakérdés fáradhatatlan kutatója, legújabb tanulmányában ismét értékes adatokat tárt fel. Részben saját tapasztalatait, részben a tanyarendszerrel bíró községekhez és városokhoz kiküldött kérdőívek adatait nyomán eléggé részletes képet rajzol a tanyaelet jelenéről. Megtudjuk

ebből, hogy az Alföldön 259 olyan község és város található, ahol a külterületeken lakók száma meghaladja a százat. Közülük 154 község és város tanyái lakossága az ezret, 13 az ötezret, 11 pedig a tízezret is felülmúlja. A tanyakérdés legnehezebben megoldható része az *utak hiánya.* A tanyavilágban a gazdembernek óriási távolságokkal kell, legtöbbször járható utak nélkül, megbirkózni. Így például *Hódmezővásárhely* határának legészlelőbb pontja 60 km., *Debrecennek* 40 km., *Szegedének* 50 km., *Kecskemétnek* 30 km. és a többi tanyai községnek és városnak is 10—20 km-es körzetben terül el a tanyavilága. Az elmúlt évtized alatt ugyan több helyen épültek utak, ezek azonban a tanyarendszer óriási terjedelme, szétszórtsága, rendszertelensége mellett távolról sem oldották meg az utkérdést.

Az uttalan nagy távolságok hozzák magukkal a lelki szükségletek és az egészségügyi ellátás hiányosságait is. Különösen ez utóbbi téren egészen megdöbbentő és kulturálmához nem méltó viszonyokat találunk. *A közel kétmillió lelket kitevő lakosságnak mindössze 19 tanyai orvos áll rendelkezésére.* A városi orvosok alig jöhetnek számításba, legfeljebb csak ott, ahol járható ut vezet a tanyákra, egyébként a beteget kell be-

vinni az orvoshoz, ami többnyire csak a végső szükségben történik. Az orvoshiány és a tanyai népnek az elszigeteltséggel kapcsolatos kulturálatlansága idézi elő azt a megdöbbentő arányú gyermekhalandóságot — az egy éven aluli csecsemők egyharmada pusztul el különböző gyermekbetegségekből — amely egész Európában páratlanul áll.

A tanyai élet sivárságát nagymértékben csökkentené az, ha a tanyavilágban olyan központok jöhetnének létre, ahol a legszükségesebb közigazgatási, kulturális és lelki igények kielégíthetők lennének. Ezen a téren az alföldi városokat és községeket súlyos mulasztás terheli, mert gyakran még ott is megakadályozták az ilyen központok létesítését, ahol a nép saját kezdeményezéséből és erejéből akarta megvalósítani. Kecskeméten, Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Debrecenben itt-ott már találunk ilyen kisebb-nagyobb gócot, ezek fejlődése azonban az anyavárosok ellenkezése miatt gyenge, számuk pedig a terület nagyságához képest elégtelen. Nagyon érdekes adatokat találunk ezekre nézve Gesztelyi Nagy László tanulmányában, amely részletes felsorolásra itt hely nincsen. Megállapítja, hogy ez a helyzet tarthatatlan, mert a tanyai gazda, aki inkább több, mint kevesebb adót fizet a városi polgárnál, alig kap abból valamit vissza közszükségletei kielégítésére, amelyet a ma divó alföldi városi politika csaknem teljesen elzárja. Így meg lehet érteni, ha több helyen önállósulási törekvések nyilvánulnak meg a tanyai nép között, mint ahogy a fennálló sérelmek orvoslása tényleg csak új, önálló községek alakításával történhet meg.

Gesztelyi Nagy László kilenc pontban foglalja össze idevonatkozó javaslatait, amelyek törvényes intézkedéseket követelnek a tanyai lakosság javára, kiterjedt adatgyűjtést a helyzet alapos megismerésére, a tanyás városok és községek költségvetésében a tanyai lakosság közszükségleteinek ellátása érdekében megfelelő összeg felvételét, időnként tanyakongresszus tartását, a községi törvény reformját, valamint egy szerves alföldi program kidolgozását.

Gesztelyi Nagy László kétségtelenül hasznos szolgálatot tett ezzel az újabb értékes könyvével a tanyakérdés megoldása érdekében, amelyre — reméljük — a közel jövőben mégis csak sor fog kerülni.

Kerék Mihály.

A Kormányzó Ur nyitotta meg a főváros új élelmiszervásár-telepét.

November hó 18-án délelőtt fél 12 órakor adták át rendelkezésére a főváros új élelmiszer-nagyvásártelepét. Az ünnepes megnyitáson a kormányt Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter képviselte. Az ünnepségre érkező vitéz nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Urat az irodaépület főbejáratánál Huszár Aladár dr. főpolgármester, Borvendég Ferenc alpolgármester és Vajna Ede közéleti tanácsnok fogadták és ki-

Horthy Miklós Kormányzó Ur

az új fővárosi élelmiszervásár-telep megnyitását. A Kormányzó Ur-tól balra Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter halad.

sérték föl az élelmiszer-csarnok északi folyosójára, ahonnan az egész hatalmas építmény áttekinthető.

Vajna Ede párszavas üdvözlése után Borvendég Ferenc alpolgármester mondott beszédet és beszéde végén a Kormányzó Ur-tól engedélyt kért, hogy a Vásártelepet használatba vehessék.

A Kormányzó Ur megadta a megnyitásra az engedélyt, majd megtekintette a hatalmas vásárcsarnokot. Lement az épület óriási piacébe is és nagy érdeklődéssel szemlélte a teljesen modern hűtő- és fűtőberendezéseket. A Kormányzó Ur a nagy számban összegyűlt közönség lelkes eljenzése közben 12 óra után pár perccel távozott az élelmiszer-nagyvásártelepről.

Az új élelmiszer-nagyvásártelep rendeltetése az, hogy a vidéki élelmiszerfelhozatal központja és a piaci és vásárcsarnoki árusok bevásárlási helye legyen. Feladata az is, hogy a mezőgazdasági kivitt szolgálatja, hogy ekként a vidéki export részben a fővárosi nagyvásártelepén át bojzolódjék le. A telep nagykereskedelmi helye a zöldség, főzélékféléknek, a burgonyának, gyümölcsöknek, tojásnak, baromfinak, tejtermékeknek, halnak és vadnak. A vásártelep 17 és fél katasztrális hold fővárosi területen épült fel a soroksári Dunaág közelében. A továbbfejlesztés céljára a telep közvetlen szomszédságában még további 7 hold áll rendelkezésre.

A telep főrészei: a vasuti berendezések, a vásárcsarnok, az irodaépület, a nagyduai hajókikötő, a dunaii dereglye-kikötő, a vidéki kocsik vásárhelye és a telep összekötő kútjai. De ennek a telepnek céljait szolgálja a közvetlen szomszédságában elterülő fővárosi kikötő is.

Az új telep szolgálatában 10 kilométernél hosszabb vasuti vágány áll, melyek a MÁV kikötőpályaudvarától indulnak és amelyekben át az áruküldeményeket tartalmazó vasuti kocsikat a közel 2 kilométer hosszú rakodókhoz továbbítják. A rakodókön egyszerre 210 vasuti kocsi rakódhatik. Az árusítás főhelye a csarnoképület, amelynek hosszúsága 234 méter, szélessége a földszinten 42, a pincében 48 méter, a földszinti helyiségek magassága 17 méter, a pincéje 4 méter, a csarnokot hosszában két főt szeli át, keresztben pedig 11 átjáró ut. A pince négy részre oszlik és ide is kocsikat vezetnek le. A csarnok emelete közvetlen összeköttetésben áll a megemelt irodaépülettel, amelyben a vasut, a posta, vámvivatal, bank és csarnokfelügyelőség, az alsószobában a vendéglő, kázinóház, transzformátor, továbbá munkásszemélyzet helyiségei kaptak helyet.

Az új nagyvásártelep költsége 8 millió pengő volt.

„Az erdélyi föld sorsa.“

Ezen a címen nemrég nagyon értékes könyv jelent meg, amely behatóan foglalkozik a Magyarország testéről erőszakosan leszakított Erdély földbirtokviszonyaival és a földművelő-nép sorsával. Ismeretes, hogy az összeomlás után Erdély új urainak első dolga az volt, hogy a magyarságot birtokaiból minél teljesebben kiforgassák.

Egymásután hozták a legkegyetlenebb törvényeket, melyek alapján a legkülönfélébb jogcímenek rabolták el a magyar birtokosoktól — a kisgazdákat sem kivéve — földjeiket. Nem az arányosabb földbirtokmegosztás volt a tulajdonképpeni cél, hanem a magyarság birtokállományának csökkentése és az oláh elem erősítése. Odáig mentek, hogy a régi délvideki telepítvényeseket, akik még Darányi Ignác minisztersége alatt kaptak ott földeket, egyszerűen elűzték otthonukból és helyükbe oláh földműveseket ültettek. De nem kímélték a székely közbirtokosságok, valamint az egyházak birtokait sem, úgy, hogy az erdélyi föld nagy része ma már az oláh földművelés és köztisztviselők birtokában van.

Móricz Miklós dr.-nak ez az értékes könyve bőséges adathalmazt tartalmaz arra a borzasztó és erőszakos térfoglalásra vonatkozólag, amelyet az oláh uralom tizenkét éve véghezvitt Erdélyben. Megismerjük az egymást követő agrártörvényeket, amelyek a földbirtok kisajátítását jogfosztással tökéletesítették a magyarsággal szemben, megismerjük a kisajátító közegek önkényes eljárásait, amelyek ellen jogorvoslatot sehol sem talál a védtelen magyarság. Ez a könyv egyike a legérdekesítőbb olvasmányoknak, amely az oláh elnyomás alatt élő véreink szenvedéseit és veszteségeit tárja az olvasó elé.

K. M.

Gyűjtsünk új előfizetőket a „Vasárnap” részére

Érdekes számok az 1930. évi népszámlálásból.

Kovács Alajos dr., a Központi Statisztikai Hivatal elnöke, az elmúlt héten a Magyar Tudományos Akadémiában felolvasás keretében mutatta be az 1930. évi népszámlálás részletes eredményeit, amelyek feldolgozásával a hivatal most készült el.

Az utolsó népszámlálás idején Magyarországon 1000 férfira 1062 nő esett, ma 1045. Az 1920-ik évben 1,532.000 gyermek volt 10 éven alul, most pedig 1,780.000. Tíz évvel ezelőtt 664.000 5 év-nél fiatalabb gyermek volt, most pedig 882.000. Husz éve ugyan-ezen a területen 971.000 gyermeket számoltak meg. És még tíz évvel ezelőtt 10—14 éves gyermek volt 915.000, most csak 614.000-et talált a népszámlálás, tehát 300.000-rel kevesebbet, mert most ebbe a korcsoportba kerültek a háborús évek szü-
löttel. A legmagasabb életkorban megint nagyobb szaporodási arányokat látunk. 70 éven felül 1926-ban 238.000 ember volt, most pedig már 319.000. A szaporodás tehát majdnem 34 százalékos volt.

A családi állapot szerint való megoszlás azt az öröndetes eredményt hozta, hogy a házások száma és aránya erősen emelkedett a népességben. A házasságok száma 16,6 százalékkal, a férjes nők 14 százalékkal lett nagyobb, holott az egész népesség csak 8,8 százalékkal növekedett. Az összes népességből volt 3,740.000 nős és férjes, kb. egyenlő számban férfi és nő, özvegy férfi 126.000, özvegy nő 476.000, elvált férfi 19.000, elvált nő 38.000, a többi nőtlen és hajadon. A férfiaknál, a 30—40 év közöttiekénél, a nőknél pedig a 20—40 év közöttiekénél meglepően nagy a házaselem növekedése. Az elváltak száma az utolsó 10 év alatt megkétszereződött.

Az 1920. évi népszámlálás Csonka-Magyarországon a magyarság arányát 89,6 százalékban állapította meg, tehát a lakoságnak alig több, mint 10 százaléka volt csak más nyelvű. Az 1930-as népszámlálás szerint a magyarság aránya már 92,1 százalék a mai területen. Az egyes nem magyar nemzetiségek számát a következőkben állapította meg a népszámlálás: német volt 479.000, tót 105.000, román 16.000, horvát 28.000, szerb 7000, bunyeric-sokác 21.000, délszláv, tehát összesen 56.000. Ezzel szemben a magyarság száma kerekén 8 millió. A magyar-

ság az utolsó 10 év alatt 845.000-rel szaporodott, a nemzetiségek valamennyien fogytak. Aránylag legnagyobb volt a fogyás a szerbeknél, akiknek száma 17.000-ről csökkent 7000-re. Tudvalévő, hogy a románok és szerbek közül sokan kivándoroltak az új államokba.

A magyar nyelv nagy terjedését mutatják azok a számok is, amelyek a magyar nyelv tudásáról szólnak. Tíz év előtt még 258.000 ember volt olyan, aki nem tudott magyarul, ma már ez a szám 177.000-re csökkent. Ez a szám kerekén 2 százaléknak felel meg az egész népességhez viszonyítva.

A népesség vallási megoszlása tekintetében a helyzet a következő: a római katolikusok száma 5,634.000, a görög katolikusoké 201.000, a reformátusoké 1,813.000, az ágostai evangélikusoké 534.000, a görög keletieké 40.000, végül az izraelitáké 445.000. Számban nagy az izraeliták megfogyatkozása, akiknek száma 474.000-ről 445.000-re, tehát 29.000-rel csökkent. A zsidóság 5,1 százalékra esett. Magában Budapesten 215.000-ről 204.000-re, tehát 11.000-rel fogyott a zsidóság.

A műveltség legelemibb fokmérője, az irni-olvasni tudás tekintetében a helyzet az, hogy míg 1920-ban a hat éven felüli népességből 84,8 százalék volt az irni-olvasni tudók aránya, most már 90,4 százalék. Míg 1920-ban a hat éven felüli lakoságból még 1,033.000 volt írástudatlan, tíz év múlva már csak 735.000.

De nemcsak az általános műveltség, hanem az iskolázottság és magasabb műveltség terén is nagy haladás mutatkozott ebben az évtizedben. A középiskolát végzetek száma 210.000-ről 275.000-re, a főiskolát végzeteké 73.000-ről 85.000-re emelkedett. Tíz év előtt 640.000 négy középiskolát végzett ember volt Csonka-Magyarországon, 1930-ban már 826.000. Az iskolavégzettség terjedése — nemcsak a középiskolai, de az elemi iskolai végzettségé is — azzal az öröndetes következménnyel jár, hogy a választók száma is rohamosan növekszik, minthogy választójognak bizonyos korhatáron felül az elemi iskola 4, illetőleg 6 osztályának elvégzéséhez van kötvé.

Az osztrák kancellár Budapesten járt.

Gömbös Gyula miniszterelnök legutóbb bejelentette, hogy a magyar kormány lépéseket tett az osztrák kormányánál abban az irányban, hogy a magyar-osztrák gazdasági viszonyokat véglegesen szabályozó megállapodás megkötése céljából ne csak szakelődök, hanem felelős osztrák tényezők jöjjenek Budapestre.

Ennek a felkérésnek eredménye az lett, hogy az osztrák delegáció a felbeszakitott tárgyalás folytatására november hó 17-én este Winkler alkancellár vezetésével megérkezett Budapestre. A tárgyalásoknak különös jelentőséget ad az, hogy Winkler személyesen utazott Budapestre és remélhető, hogy a végleges szerződés még a legutóbbi provizórium lejárta előtt megkötésre kerül.

A keleti pályaudvaron az osztrák küldöttség fogadására megjelent magyar részről Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter, Mayer Károly földmívelésügyi államtitkár, Nuckl Alfréd rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter, bárcházi Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár; osztrák részről pedig Hennem Lipót budapesti követ és Kunz Adolf követségi tanácsos.

Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter üdvözölte elsőknek a megjelent osztrák delegátusokat, akik a pályaudvaron egy ideig szívélyesen elbeszélgettek a fogadásukra megjelentekkel.

Winkler alkancellár a magyar sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy abban a reményben jött Budapestre, hogy közvetlen megbeszélések folyamán sikerülni fog a még nyílt kérdéseket tisztázni, a fennálló nehézségeket elsimítani és így végleges szerződést kötni, amely Ausztria s Magyarország kereskedelmi viszonyát nyugvópontra juttatja.

A tanácskozásokat a két delegáció november hó 18-án

kezdte meg. A magyar delegációt Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter vezeti. November hó 19-én Fabinyi Tihámér villásreggelit adott az osztrák delegáció tiszteletére. Este pedig Puky Endre külügyminiszter a Nemzeti Kaszinóban estebédet adott.

Másnap, november hó 20-án, vasárnap, maga Dollfuss osztrák kancellár érkezett Budapestre a tárgyalások irányítására. Az osztrák kormányfő elé Hegyeshalomra Gömbös Gyula miniszterelnök utasítására, a MÁV terméskocsit küldött.

A kancellár megérkezése után az osztrák követségre hajtattott, majd Gömbös Gyula miniszterelnök lakásán ebédre volt hivatalos. Ezalatt a delegációk folytatták tanácskozásait. Az osztrák kancellár felőtörkor már a keleti pályaudvaron volt, hogy visszautazzék Bécsbe. Elutazása előtt nyilatkozott, melyben hangsúlyozta, hogy az összes nagyfontosságú kérdésekben a legnagyobb megértésre talált és minden tekintetben sikerült kielégítő megállapodásokra jutni.

Hasonló szellemben nyilatkozott Gömbös Gyula és Kállay Miklós földmívelésügyi miniszter is.

A szerződés aláírására még november hóban sor kerül.

Idegeseknek és lelkibetegeknek az enyhe természetes „Ferenc József” keserűvíz rendes bélműködést, jó emésztést és elegendő étvágyteret teremt. Világhírű ideggyógyorvosok véleménye alapján a Ferenc József víz használata az agy és a gerincvelő megbetegedéseinél is kiválóan ajánlható. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

MI HIR A POLITIKÁBAN?

A képviselőház ülése.

A képviselőház november 16-iki, szerdai ülésén a mentelmi ügyek tárgyalása után áttértek az *interpellációkra*. A mezőgazdasági lakosság nyomoráról elmondott interpellációra *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter elmondotta, hogy a gondos kivizsgálás eredményei azt bizonyítják, hogy *nagyban és egészben véve a mezőgazdasági lakosságnak valamivel kedvezőbb a helyzete a tavalyinál*. Kedvezőbb azért, mert a terméseredmények valamivel jobbakk voltak. Mindennek ellenére a kormány gondot fordít arra, hogy részben utépitések, részben vízmunkálatok teremtésével munkaalkalmakat nyújtson. A hadikölcsön-szegélyek leszállításának ügyében elmondott interpellációra *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter azt válaszolta, hogy az állam pénzügyi helyzete kívánta meg, hogy a hadikölcsön-szegélyeket 25 százalékkal csökkentésék. A trafikok ügyében elmondott interpellációra *Imrédy Béla* pénzügyminiszter azt válaszolta, hogy *legközelebbi feladata a trafikok revíziója, mely a rokkanttörvény keretében fog megtörténni*. Két másik elhangzott interpellációra *Imrédy Béla* pénzügyminiszter kijelentette, hogy a *vizitársulatok részére adott beruházási kölcsönök kamatait nem áll módjában csökkenteni, továbbá a lecsapolt területeknek magasabb osztályba való sorozását törvény írja elő*.

A november hó 17-iki, csütörtöki ülésen tárgyalták és elfogadták a *pénzhamisítás elnyomásáról szóló nemzetközi egyezmény* becikkelyezéséről, a *bélyegvek védelméről és a tiltott postai szállítás büntetéséről* szóló törvényjavaslatokat, a *szénbányászok munkaidejének szabályozásáról elfogadott nemzetközi egyezménytervezetre* vonatkozó pénzügyminiszteri jelentést, végül a *házaadamentességről és az 1929/31. évi adóstatistikáról* szóló pénzügyminiszteri jelentést.

A november hó 18-iki, pénteki ülésen az adóstatistika vitájában *Vargha Imre* pénzügyi államtitkár elmondotta, hogy legutóbb a 2105 nagy adóhátalékos közül 280 rendezte a hátralékot. Remélhető tehát, hogy a nagy adóhátalékosok száma csökkenni fog s ha mégsem csökkennék, akkor sor kerül újabb intézkedésekre. Ezután mentelmi ügyeket tárgyaltak, majd *Vay Miklós* báró az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalásokra hívta fel a Ház figyelmét. Örvendetes eseménynek tartja, hogy az osztrák kormány *Winkler* alkancellárt küldte ki a kereskedelmi szerződés lehetőség szerint való véglegesítésére. A magyar mezőgazdaság nevében kijelenti, hogy a tárgyalásoknál a földművelésügyi minisztert a legmesszebbmenően támogatják. Végül arra kérte a kormányt, hogy ne szállítsa le a dohány beváltási árát. Az ülés végén *Petri Pál* kultuszminiszteri államtitkár a debreceni egyetemen történt inzultusok ügyében adott felvilágosítást.

A Ház november hó 19-én, szombaton és november hó 21-én, hétfőn nem tartott ülést.

A székesfehérvári és lengyeltóti választás eredménye.

Vasárnap, november hó 20-án zajlott le *Székesfehérvárott* a képviselőválasztás, melyet *Károlyi Gyula* grófnak a mandátumáról történt lemondása tett szükségessé. A nemzeti egység pártjának a programjával *Hóman Bálint* kultuszminiszter lépett fel, akivel szemben *Friedrich István* keresztény ellenzéki programmal próbálkozott. A választás eredménye szerint *Hóman Bálint* 7077, *Friedrich István* 3722 szavazatot kapott. *Székesfehérvár képviselője tehát Hóman Bálint lett 3355 szótöbbséggel*. A székesfehérvári választók bizalma a nemzeti egység és a nemzeti munka becsületének szol.

Ugyancsak vasárnap dőlt el a *lengyeltóti* mandátum sorsa is, mely *Gaal Gaston* halálával ürült meg. A független kisgazdapárt minden erejét latba vetette, hogy elhunyt vezérének fiát, *Gaal Olivér* dr.-t választassa meg, de törekvése nem járt sikerrel. A nemzeti egység pártja nem állított jelöltet *Gaal Olivérrel* szemben, de fellépett *Jankovich-Bésán* Endre gróf öreglaki földbirtokos a keresztény gazdasági párt programjával. A *választás eredménye szerint Jankovich-Bésán Endre gróf 4169 szavazattal nyerte el Gaal Gaston örökét, ami 256 szótöbbséggel jelent Gaal Olivér 3913 szavazatával szemben*.

KÜLPOLITIKAI KRÓNIKA

A háborus adósságok ügye. Anglia, Franciaország, Belgium és Olaszország külön-külön jegyzékkel fordultak az Amerikai Egyesült Államokhoz és bejelentették, hogy a decemberben esedékesse való fizetéseket, melyek a háborus adósságokból származnak, nem tudják megfizetni és ezért kérik, hogy Amerika hosszabbítsa meg a fizetések felfüggesztését, melyet a multban az ugynevezett Hoover-moratórium már megtett. Amerika még nem foglalt állást a kérés ügyében.

A Pápen-kormány lemondott. Pápen német birodalmi kancellár november hó 17-én *Hindenburg* birodalmi elnöknek benyújtotta a kormány lemondását. A lemondást az elnök elfogadta. A lemondás oka az, hogy a birodalmi kancellárnak a nemzeti koncentráció létrehozása érdekében folytatott megbeszélései kudarcot vallottak. *Hindenburg* birodalmi elnök megkezdte a kibontakozásra irányuló tárgyalásokat és sorra fogadta a parlamenti pártok vezéreit. November hó 18-án a német nemzeti párt, a centrum és a német néppárt vezérei jelentek meg a tábornagnál. November hó 19-én *Hindenburg* a legnagyobb parlamenti párt: a nemzeti szocialista párt vezéré: *Hitler* Adolfot fogadta. A közel egyórás kihallgatáson a megbeszélések nem fejeződtek be, úgy hogy néhány nap múlva folytatásra kerül sor.

VASÁRNAPTÓL-VASÁRNAPIG

GAZDATÁRSADALMI HIREK

Kedvezményes utazás az OMGE közgyűlése és a gazdanapok alkalmából.

A kereskedelemügyi minisztérium az OMGE közgyűlése és a velük kapcsolatos gazdanapok alkalmából a MÁV és annak kezelésében lévő helyérdekű vasutak vonalain bármely vonatnem és kocsiosztály használatánál *mintegy 30 százalékot kitevő*, azt az utazási kedvezményt engedélyezte december 4-től 14-ig terjedő időben, hogy az illető vonatnem alacsonyabb kocsiosztályára váltott menetjeggyel a következő magasabb kocsiosztályon, illetve III. osztályon való utazásnál az illető vonatnem II. osztályára váltott féljeggyel lehet utazni. Az utazási kedvezmény az OMGE titkári hivatalánál beszerezhető igazolványok alapján vehető igénybe. Az igazolvány díja és költségei fejében személyenként egy pengőt pénzben vagy postai értékjegyekben kell beküldeni.

Megalakult az Alföldi Zöldmező Szövetség.

Az *Alföldi Zöldmező Szövetség* november hó 19-én tartotta alakuló gyűlést Budapesten. *Dégen Árpád* kísérletügyi főigazgató, elnök megnyitó beszédében azt hangoztatta, hogy az *Alföldi Zöldmező Szövetség* megalakításának célja, hogy olcsóbb takarmányt termeljenek a gazdák, ami által az állattenyésztés is olcsóbbá válik, de a legfőbb szempont a *főmagvak hazai termelése*. *Lenck Jenő* miniszteri osztálytanácsos a földművelésügyi miniszter legmesszebbmenő támogatását helyezte kilátásba, majd számos szakszerű felszólalás után a közgyűlés a szövetség elnökévé *Teleki Mihály gróft*ot, alelnökévé *Piukovich József* tb. főszolgabírót választotta meg.

Jelentős mértékben csökkent a baromfikivitel.

A *Baromfitenyésztők Országos Egyesülete*, amely december 4-iki kezdettel rendezti a *Nemzetközi Baromfikivitel*-t, az eddigénél is nagyobb méretekben kívánja a gazdák érdeklődését fenntartani, hogy a gazdasági válság és a különböző nemzetek közt fennálló kereskedelmi korlátozások megszüntetésének idejére a magyar baromfitenyésztők teljesen felkészülve vehessék fel a harcot a konkurrenciával. Az idel évben csökkent az export a tavalyi évhez képest, mert az élő baromfiból ez év első 9 hónapjában tavaly 38.330 mázsát exportáltunk, szemben az idel 37.886 mázsával, a leölt baromfimennyiség exportja pedig a tavalyi 72.910 mázsáról 53.511 mázsára csökkent. Még kirívóbb az exportált baromfiárk árának az esése, mert tavaly ugyanebben az időszakban élő baromfiért 7.844.000 pengő folyt be külföldi valutában, ami az idén 5.533.000 pengőre csökkent, a leölt baromfiért pedig tavaly 16.218.000 pengőt fizettek, szemben az idel 7.923.000 pengővel.

Dacolok a sorssal.

*Kérlelhetetlen sors, mondd, naponta hányszor
Versz szeges ostorral végig hátamon?
Egyik percem csapás, másik percem mámor
S így lesz örökké, mert átok sulya nyom!*

*Átok, szörnyű átok az, mely reám szállott,
Kíartóan üldöz s ez a sors csapás.
Szaladok előtte, soha meg nem állok,
Számomra e földön nincs már maradás . . .*

*Vádolom a sorsot, hogy igába görnyeszt
S rám zúdította az örök szenvedést,
S szenvedék, de sajjó, vérző sebeimre
Csak a sírbolt csöndje nyújthat enyhülést.*

*Dacolok a sorssal én, nyomorult ember,
Amíg vérző szívem utolsó dobog . . .
Erre ösztönöz a tengernyi kín, bánat
S dacolok a sorssal: ameddig bírok!*

*Mig meghurcolt szívem végső dobbanása
Befejezi életem és a szenvedést,
Megtört tekintetem végső pillantása:
Már örök békében talál enyhülést.*

Irta: AJTAY JENŐ (Budakeszi).

Faluszövetségi mozgalom Győrmegejében. Arról értesültünk, hogy a győrmegejei gazdák érdeklődnek a faluszövetségi mozgalom iránt és elhatározták, hogy több községben megalakítják a helyi szervezeteket. Ebben az ügyben az érdekeltek megbízásából *Mecsery Miklós* nyulafalui kisgazda járt el a Faluszövetségben, ahol a szükséges felvilágosításokat megkapta és azok alapján fog a szervezkedési mozgalom megindulni.

Ellopták a Kormányzó fiának autóját. Ifj. *Horthy István* MÁV főmérnök, *Horthy Miklós* Kormányzó Úr fia, november hó 17-én este megjelent a budapesti főkapitányság ügyeletén és bejelentette, hogy az autóját ismeretlen tettesek ellopták. Ifj. *Horthy István* november hó 17-én *Paradi Quirini dr.* olasz követségi titkár *Menkina János-utca* 11. szám alatt levő lakásában volt látogatóban és mire lejött, a ház előtt várakozó gépkocsit eltűnt. Az autó hatülékes, hathegerezes barna-drapp Benz-Mercedes gyártmányú kocsit és a Bp. 30—750 rendszámot viselt. A Kormányzó Úr fiának a bejelentéséről jegyzőkönyvet vettek fel és megtették az autólópnaknál szokásos intézkedéseket.

Autólólvaj volt egy német kávéháztulajdonos. Berlin egyik legismertebb kávéháztulajdonosa, *Erban* esch állampolgár ellen letartóztatási parancsot adtak ki. A duszgázdag kávéháztulajdonosról kiderült, hogy ő volt a feje és finanszírozója annak az autólólvajbandának, amely az utóbbi hónapokban többszáz autóból „szöktetett meg” kávéházak, színházak, klubok és egyéb nyilvános helyiségek elől. Az ellopott autók közül a rendőrség eddig kétszázat talált meg, valamennyit vidéki városokban, miután a Berlinben ellopott kocsikat a banda ügynökei mindig más városban értékesítették. *Erban* fedezte meg az egész társaságot is. A kávéháztulajdonos megszökött Berlinből és vele együtt nyomtalanul eltűnt büntársa, *Kohn* Ervin lengyel alattvaló is.

Eltűnt dunaföldvári kommunisták. *Abelovszki Gáspár* kovácssegéd, ifj. *Berecz József* cipészsegéd, *Haász Jakab* lakatossegéd és *Makai István* nyomdász dunaföldvári lakosok az elmúlt héten kommunista büncselekmények miatt a pécsi törvényszék elé kerültek, mert ez év áprilisától kezdve kommunista sejtsszervezkedést folytattak Dunaföldváron és környékén. A tárgyalás során *Abelovszki* — aki egyébként az egész kommunista szervezkedés vezére volt — beismerte, hogy összeköttetésben volt a kommunista központ budapesti titkárával. A törvényszék *Abelovszki Gáspárt*, az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló büntetést kétévi és hathónapi fegyházra, ifj. *Berecz Lajost* ugyan e büncselekmény vétségéért 14 napi, *Haász Jakabot* egyhónapi, *Makai Istvánt* pedig 14 napi fegyházra ítélte.

Hármas ikrek.

Egy francia nőnek, *Kaps-Berenger* asszonynak született három leánya. Az apróságok jó egészségnek örvendenek anyjukkal együtt.

Az ápolónő követte betegét a halálba. *Ritter Pál dr.* berlini egyetemi tanár, a német iskolai fogápolás egyik megteremtője, a vasárnapra virradó éjjel 71 éves korában súlyos cukorbetegség után meghalt. *Berger* Elza betegápoló nővér, aki a professzort már hat hónapja gondozta, követte betegét a halálba. Annyira szívére vette annak az embernek a halálát, akit fél-estendő óta nagy odaadással ápolt, hogy a halál beállta után következő éjjel világítógázzal megmérgezte magát. *Berger* Elza a harmincas évek vége felé járt. A haldokló ápolása közben átvirrasztott éjszakáktól kimerülve, a beteg halála után lelkileg összeomlott.

Botrányt rendezett a színházban egy idegbajos ember. November hó 14-én, hétfőn este a *Pesti Színházban* a *Zsákba-macska* második felvonása alatt egyszerre csak a nézőtérrel a színpad felé rohant egy egyszerűen öltözött férfi, nagy lármát csapott, kiabált, *Ottó királyfit* éltette. Az előadás egy pillanatra megakadt, a közönség ijedten hallgatta a kiabálást. Rövid ideig tartott csak a dolog, azután a színház személyzete lefogta a kiabáló embert és rendőrnek adta át. A botrányozó neve *Schwarz* Artur állásnélküli ügynök, aki már többször rendezett hasonló botrányokat. Többször állt már ideggyógyintézet kezelés alatt. Most elrendelték, hogy a rendőrorvos vizsgálja meg az elmeállapotát.

Hütlenség.

*A ligetben van egy magas nyárfa,
Emlékeztet az elmuló nyárra;
Kedresemmel sétáltam alatta:
— Szeret engem — ottan azt fogadta.*

*Mikor még a magas nyárfa zöldelt:
Az a barna leány engem öltet.
Oly kedves volt: még esőket is adott,
Mégis, mégis engemet elhagyott.*

*Ős: az idő, sárga a falevél,
Barna leány, de hütelen lettél.
Enyém leszel! — mondta — jövendőre!
Más legénnyel megy az esküvőre.*

Irta: FURKA ANDRÁS (Dévaványa).

AZ UTOLSÓ CSOMÁD

R E G É N Y

34

IRTA: FÖLDES GÉZA

— Jertek ide mind. Látod, itt elég van abból, amit vagyonnak neveznek. Hozzátok ide a szeretet mérlegét. Nekem éppen ebből nem maradt semmi. No, ugy-e eljöttök?

Balog János torkát is éppen most kezdette szorongatni valami. A szeme is minduntalan megtelt könnyel. Felkelt, hogy távozzék.

— A kötelesség szólit, kedves bátyám. Erről még máskor is ráérünk beszélni . . . Talán nemsokára, -- és ezzel elment.

Ez a rövid kis beszélgetés egészen meggyőzte Jánost, hogy a Csomád ur lelkében semmi sem maradt a régi büszkeségből. Ma már nem törődik a Csomád név „tisztaságával“, ma csak a szeretet után vágyakozik. Ezt a vágyakozását kielégítetlen hagyni tovább nem szabad.

Amint hazaért abba a kis vadászházikóba, ahonnan ő is elindult a boldogság felé, Rákinak levelet írt. Megírta, hogy a Csomád ur életében milyen nagy változás ment végbe.

Ráki eddig is jól tudott mindent, ami Csomádon történt és epedve várta a pillanatot, melyben édesapja kebelére borulhat.

A Jancsi leveléből most megtudta, hogy érkezett ez a pillanat. Azt már régebben tudta, hogy az a másodvirágzás milyen rombolást végzett az apja lelkében. Az ura levelére tehát sietett azonnal utra kelni. Magával hozta a fiát is.

Az állomáson Jancsi várta. Késő éjszaka érkeztek meg a vadászlakba. Mikor Ráki ennek a házikónak a küszöbét átlépte, különös érzés fogta el. Valamikor itt találkozott Jancsival. Ide vezette a véletlen mind a kettőjüket. Isten ujja mutatta akkor az utat. Máskülönbén hogyan jutottak volna el oda, hogy ennek a tornácáról most hárman gyönyörködhesse a égig nyuló hatalmas fenyőfák borongó szépségében?

Az idő az ott született szerelmet napról-napra fokozta és ez ma olyan nagyra nőtt, hogyha látható alakká változhatna, el nem férne ebben a kis házikóban.

De ezuttal sokáig itt nem maradhatnak. Menni kell mind a hármuknak oda, ahol egy szív csak értük eped, értük gyötrődik. Csak a virradatot várják és indulnak.

Csomád ur már megszokta, hogy minden reggel a Ráki szobájában pihen meg. Ott babrál most is Rákinak az asztalon hagyott írásai között. Ezeket olvogatja és úgy tetszik neki, mintha vele beszélne.

Csak úgy találomra vette fel az egyik papirost. Ezt olvasta, Isten tudja hányadszor.

„Az egész föld az Istené
S egy menny borul minden fölé“.

Ezt most nem dobta haraggal félre. Megcsókolta és érzékenyülve rebegette:

— Ó én édes jó Istenem, vajjon felettünk is ott van-e az a mindent beborító mennybolt? Vajjon, ki felel erre a kérdésre?

Az ajtón halk kopogás és Csomád ur önkéntelen mondja rá:

— Szabad!

Az ajtó csendesen nyílt és belépett rajta Balog János.

Csomád ur nagy örömmel ölelte meg.

— Isten hozott édes fiam! Nézd éppen a leányom írását olvastam. Tudod, a lelkem mindenkor ott van vele. Ugy érzem, neki is itt van a lelke ebben a szobában.

Jancsinak is megremegett a lelke és lehajolt, hogy a Csomád ur kezét megcsókolja. Tehetett, amit akart, Csomád ur nem ellenkezett. Isten tudja, merre kalandoztak a gondolatai. De amikor Jancsi megszólalt, ránézett.

— Édes jó bátyám, a lelket ime, a test is követi! — kitérte az ajtót és belépett Ráki a fiával.

Csomád ur csak állott. Mozdulni nem tudott. Bámult, mintha kőbálvánnyá változott volna. Ráki hozzá rohant és a keblére borult.

— Apám, lelkem édesapám! — több szó nem jött ki az ajkán. Aléltan rogyott le egy székre.

Jancsi kézen fogta a fiát.

— Apám, én vagyok az a Jancsi cigányprimás, aki egykor a Ráki énekét kísérte a hegedűjével. Isten úgy akarta, a nagy ur leánya és a szegény cigány együtt járja a világot. Mi becsülettel és tisztességgel jártuk mindenkor, — Ezalatt Ráki is magához tért és ő is oda állott, Jancsi pedig a megkezdett beszédet tovább folytatta. — Itt állunk és a büntetésünket várjuk . . . Vagy inkább az apai áldást kérjük. Ez a fiatalember az édesapánk unokája. Áldja meg őt is.

S ha láttátok, hogy a hatalmas tölgyet a gyökereén sarjadt repkény miképpen öleli és futja körül, elképzelhetitek azt is, hogy ez a négy szerető szív miként forrott egymásba.

Percek teltek így el, míg végre Csomád ur megszólalt.

— Ugy-e nem álmodom? Valóság ez? . . . De ha mégis álmodnám, fel ne ébresszetek. Hadd álmodjam tovább . . . örökké ezt a szép álmot!

(Vége.)

Egy asszony borzalmas öngyilkossága. A kispesti Wekerletelepen Bellani István postaaltiszt 29 éves felesége november hó 18-án reggel hét óra tájban bezárkózott lakásába. Férje délután öt óra körül ért haza és látta, hogy a szobából sűrű füst gomolyog. Behatolt a lakásba és a belső szobában feleségét összeégyve találta. A nyomozás megállapította, hogy az asszony öngyilkossági szándékából faszéntüzet vitt be a szobába. A faszéngáztól megsédülve, ráesett a tüzes szenesládára és ruhája meggyulladt. Mire a mentők a helyszínre értek, az asszony már összeégett és meghalt.

Hogyan éljen a szívbjajos ember? *Szívbjaj, érelmeszesedés, vérnyomás.* III. kiadás. Valamely nemzet kulturájának a fokmérője az, hogy mennyire sikerült a művészeteket és tudományokat népszerűsíteni. Örömmel üdvözlünk tehát minden törekvést, mely ezen irány szolgálatába szegődik. Ez vonatkozik *Bodon Károly* dr. egy. magántanárnak a fenti cím alatt megjelent könyvére. A könyv tartalma igen gazdag. Amellett, hogy felvilágosít a szívbántalmak minemiségéről és azok jelenségeiről, részletes és pontos útmutatásokat ad arra nézve, hogy mennyit és hogyan dolgozzunk, hogyan táplálkozunk, hogyan viselkedjünk az élvezeti cikkekkkel, szeszes italokkal, kávéval, teával, dohányossal szemben. Megmondja mily állást foglal el a tudomány a sportot illetően: kinek szabad és kinek nem szabad, mit szabad és mit nem szabad. Megszívlelendő tanácsokat ad a nemi élet és a házasság tekintetében. A kitűnő szívspecialista behatóan foglalkozik az érelmeszesedéssel és a vérnyomás kérdésével. Végezetül ismerteti a valódi és a képzelt szívbjajok különböző kezelési módjait. A könyv rövid idő alatt három kiadást ért el, ami viszonyaink közt legjobban mutatja annak értékes és hasznos voltát. A mű *Novák Rudolf és Társa* budapesti könyvkiadó cég kiadásában jelent meg, izléses kiállításban. Ára csak 2.60 pengő. Kapható a *Vasárnap* könyvosztályában.

Gyomrunkon át vezet az egészség útja,
Ha néha megromlik, „Igmándi” javítja!

REJTVÉNYEK

1. Szórejtvény.

bevall forgat I nem szabad elárulni

(Beküldte Kupferschmidt Györgyné Dunaszekeséről.)

2. Pontrejtvény.

Ó. T. h. n. n. k. i. d. l. á. y.

(Beküldte ifj. Józsa Lajosné Szántay Erzsike Tiszadézséről.)

3. Szórejtvény.

tűzhely szoknya a
(ce = es)

(Beküldte ifj. Cs. Nagy József Kaposszentbenedékről.)

4. Szórejtvény.

T bont i mi mi mi mi mén S
mi

(Beküldte Kardos Ernő Gógánfáról.)

5. Szórejtvény.

kazán elme tűzkő cs
(a = á)

(Beküldte ifj. Nagy István Szendrőről.)

A rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával az 51-ik számban közöljük.

Kérjük olvasóinkat, hogy a rejtvények megfejtését tiz napon belül okvetlenül juttassák el hozzánk, mert az elkésve érkező megfejtők nevét nincs módunkban közölni.

A 45-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Szórejtvény: **Hajnali mise.** 2. Szórejtvény: **Fülemüle.**
3. Szórejtvény: **Versenyfő.** 4. Szórejtvény: **Árpád apánk.**
5. Szórejtvény: **Szeben város.**

Megfejtették. Ifj. Kántor Albert, Szemenyei János, Kiss István, Kovács Bálint, Szily Mariska, ifj. Rapai György, Baranyai József, Gábor Ildikó, Salacz Gyula, Kupferschmidt Györgyné, Farkas László, Niklai István.

Jutalomkönyvet nyertek: Farkas László (Sárosd) és Kupferschmidt Györgyné (Dunaszekeső).

A 46-ik számban közölt rejtvények megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával együtt jövő héten közöljük.

VÁSÁROK JEGYZÉKE

Szombaton, november hó 26-án. Állatvásár: Törökkoppány (bizonytalan). — **Ló-, marha- és kirakóvásár:** Szentés.

Vasárnap, november hó 27-én. Ló-, marha- és kirakóvásár: Szeged. — **Kirakóvásár:** Senyeháza.

Hétfőn, november hó 28-án. Állat- és kirakóvásár: Diósjenő, Dunapentele, Hédervár, Jászapáti, Kaloosa, Karcag, Komárom Köles, Mándok, Mezőkövesd, Sárvár, Siklós, Szany, Szirák.

Kedden, november hó 29-én. Állat- és kirakóvásár: Kaloosa, Mihályi, Sellye, Szombathely, Szirák. — **Marha- és kirakóvásár:** Bánokszentgyörgy.

Szerdán, november hó 30-án. Állat- és kirakóvásár: Babocsa, Bőlapátfalva, Nyíradony, Nyírmada, Olaszliszka, Szentantalfalva. — **Ló-, marha- és kirakóvásár:** Abony, Zalaegerszeg.

Csütörtök, december hó elsején. Állat- és kirakóvásár: Cell-dömök, Ibrány, Nagykálló, Ónod, Tiszalök. — **Ló-, marha- és kirakóvásár:** Paesa, Zirc. — **Állatvásár:** Tiszafüred.

Pénteken, december hó 2-án. Állat- és kirakóvásár: Csongrád. — **Sertésvásár:** Aszód. — **Sertés- és kirakóvásár:** Buj. — **Ló-, marha- és kirakóvásár:** Földeák, Zirc. — **Állatvásár:** Gyöngyös.

Szombaton, december hó 3-án. Állat- és kirakóvásár: Apátfalva, Csongrád. — **Ló-, marha- és kirakóvásár:** Földeák.

„Baromfitömő-készülék“

8 éves multja és több ezer elismerő levele igazolja tökéletességét, mert egy perc alatt tömhet vele libát és a fulladás ki van zárva. Olesó! Kérjen árjegyzéket.

Cim: **KUGLER SÁNDOR, MAKÓ.**

100.000 ember vár erre a könyvre!!

Most jelent meg! Életbevágóan fontos könyv!

Hogyan éljen a gyomor- és bélbajos ember?

Gyakorlati tanácsok gyomor- és bélbetegségekben szenvedők részére.

Szerzője az ismert budapesti szakorvos

Dr. Lukács Pál.

Tartalomjegyzékből: A gyomor- és bélbajok megelőzése. — A gyomor- és bélbajok okai. — A gyomor- és bélbajok tünetei. — A gyomor- és bélbajok gyógyításának módjai. — A gyomor megbetegedései. — A heveny gyomorhurut. — Az idült gyomorhurut. — Gyomorsavtúltengés. — Gyomorsavhiány. — Gyomorégés. — A táplálkozás törvényei. — A tápcsatorna szerkezete és működése. — A helyes táplálkozás. — Vitaminok. — Tápsók. — Nyerskoszt. — Hogyan együnk? — A diéta mint tudományos mesterség és művészet. — Fájdalnak, magasan álló gyomor. — Gyomor- és vékonybél-fekély. — A gyomorrák. — Az ideges gyomorbántalmak. — Bélhurutok, hasmenések. — Az idült székrekedés. — A bélzáródás. — Bélrák. — A végbél megbetegedései. — Gyulladások. — Végbélviszkotégység. — Berepedések. — Aranyeres bántalmak. — Végbélelőses. Stb., stb.

Ára 2.60 P.

Megrendelhető a **VASÁRNAP** könyvosztályában.

VÁSÁR ÉS PIAC

(Fővárosi árak 1932. évi november hó 21-én.)

GABONATŐZSDE

KÉSZÁRUPIAC

A készáru piacon jegyzett árak olyan terményekre vonatkoznak, melyeket az eladó azonnal (prompt) szállítani, a vevő azonnal fizetni köteles. Ezek az árak tehát a termények valószínű forgalmi árát jelentik Budapesten.

Buza: Tiszai 76 kg-os 12.50—13.05, 77 kg-os 12.70—13.30, 78 kg-os 12.85—13.40, 79 kg-os 13.05—13.50, 80 kg-os 13.20—13.75; felsőtiszai 76 kg-os 12.05—12.25, 77 kg-os 12.20—12.40, 78 kg-os 12.35—12.55, 79 kg-os 12.50—12.70, 80 kg-os 12.65—12.80; jász-sági 76 kg-os 12.25—12.35, 77 kg-os 12.35—12.50, 78 kg-os 12.50—12.65, 79 kg-os 12.65—12.80, 80 kg-os 12.80—12.95; fejférmegei, dunántúli, pestvidéki és bácskai 76 kg-os 12.10—12.30, 77 kg-os 12.30—12.45, 78 kg-os 12.45—12.60, 79 kg-os 12.60—12.75, 80 kg-os 12.70—12.85 pengő. Pestvidéki és egyéb rozs 7.00—7.10, takarmány-árpa, elsőrendű 9.70—10.000 takarmányárpa, másodrendű 9.40—9.50, felvidéki sórárpa 11.00—13.75, egyéb sórárpa 10.50—11.50, zab, elsőrendű 10.00—10.40, zab, másodrendű 9.80—9.90, tengeri 6.60—6.70, egyéb tengeri 6.55—6.65, korpá 6.95—7.10, s-as liszt 10.00—10.30 pengő métermázsánként.

HATÁRIDŐPIAC

A határidő piacon jegyzett árak olyan terményekre vonatkoznak, melyeket az eladó csak bizonyos idő múlva köteles szállítani, a vevő pedig ugyanakkor fizetni. Ha valaki például novemberben márciusi búzát vesz, illetőleg elad, akkor az eladónak márciusban kell szállítani a búzát, a vevőnek pedig ugyanakkor kell fizetni az árát.

Magyar buza márciusra 13.25—13.40, májusra 13.71—13.70, magyar rozs márciusra 8.28—8.20, Tengeri májusra 8.30—8.42 pengő métermázsánként.

A készáru piac és határidő piac gabonárait boletta nélkül kell érteni!

Vetőmagpia. (Mauthner Ödön magtermelő és magkereskedelmi r. t. jelentése.) A kínálat erősödésével az árak csökkentek és csak vonatottan talál elhelyezést. Lőheremag változatlanul igen lángha és külföldre még az erősen esett árak mellett sem versenyképes az őrtási mennyiségekben piacra kerülő erdélyi és lengyel áruval. Németországban is a belföldi termés aránylag jól sikerült, mely csak december, január hónapokban kerül piacra. Balticum kínálata megélénkült. Az árak kissé csökkentek. Fehérherce készletek nem számottevők, a kereslet hiánya folytán azonban az árak alacsonyabbak. Nyulszapuka iránzata is erős emelkedés után elcsendesedett. Vörös kölesből az ajánlott nagy mennyiségű csak nyomott árak mellett helyezhetők el. Kisebb tételekben, míg izzókmentes jóminőségű fehér köles élénk keresletnek örvend. A répmag behozatali tilalom folytán már most élénk érdeklődés mutatkozik fajazonos jóminőségű áru iránt. A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos jegyzései nyersáruért 100 kilónként budapesti paritásában: Káposztarepe 25.50—26, köles vörös 7.75—8, lucerna 108—122, lőhere 78—83, tavaszi búkköny 15.50—16.50, szösös búkköny 18—20, muharmag 11—12, lenmag kisszemű 26—26.50, nagyszemű 28—28.50, napraforgó fehér 17—18, tarka 13.50—13.75, kék mák 123—126 pengő.

Abraaktakarmány. Árpakorpa 8.50, borsóhéj 8.50, borsókorpa 8.50, buzakonkoly 8.25, konkolydar 9.25, lenmagpogácsa 17, napraforgópogácsa 14, repecpogácsa 10.50, rozskonkoly 8, rozskorpa 7.25, rozsocsu 7, rozstakarmányliszt 10, szójabab-pogácsaliszt nagyban 23, szójabab-pogácsaliszt kicsinyben 25, tökmagpogácsa 18 pengő métermázsánként.

Burgonya. Árak készpénzben, 100 kilónként, budapesti paritásában értendők és magyar, átlagminőségű, azonnal szállítandó étkezési minőségű árura vonatkoznak: Wohltmann 4.20—4.40, Krüger 4—4.30, Ella 4.20—4.40, nyári rózsza 9.25—10, őszi rózsza 6.50—7.50 pengő métermázsánként.

Takarmányvásár. Réti széna, másodrendű 4.50—5.30, harmadrendű, csomagolásra 2.50—4.40, sarjuszéna 3.60—4.50, muharszéna 3.80—5.50, lucernaszéna —67.50, lőhereszéna 4.40—4.80, zabosbúkkönyuszéna 4.50, alomszalma, elsőrendű 4, másodrendű 3.20—3.50, zsupszalma 5—5.50 pengő métermázsánként.

Borjувásár. Élő borjú, belföldi szopós, elsőrendű 0.75—0.85, kivételesen 0.88, másodrendű 0.68—0.74, harmadrendű 0.56—0.66, bárány 0.60 pengő kilogrammonként, élőszuliban.

Juhárak. Külföldnek megfelelő prima, fiatal, kisfogás ürök, páronként 100 kg, vagy azon felüli súlyban 40—45 fillér, prima hizott bárányok páronként 75—80 kg között 40—45 fillér kg-ként, vala-

monnyi gazdaságban, etetés-itatás után mázsával, páronként 6 kg súlylevonással.

Tenyészmarhák és jármösökörök. Elsőrendű belföldi jármösökör (tarka) 0.44—0.48, elsőrendű belföldi jármösökör (fehér) 0.44—0.48, másféléves üszök 0.40—0.45, másféléves tinók 0.35—0.40 pengő kilogrammonként, élőszuliban.

Lóvásár. Csikó 50—60, igás kocsiló (nehéz nyugati fajta) 210—300, igás kocsiló (könnyű nyugati fajta) 190—250, alárendelt minőségű lovak 20—180, vágólovak 12—125 pengő darabonként.

Vágómarhavásár. Ökör, gyengébb 36—40, bika, gyengébb 32—39, tehén, közepes 38—44, gyengébb 24—36, bivaly 16, kicsitotzni való 16—24 fillér kilogrammonként, élőszuliban.

Sertésvásár. Könnyű sertés 70—80, közepes 80—90, nehéz sertés 100—104, keresztezett sertés 94 fillér kilogrammonként, élőszuliban.

Tej és tejtermékek. Teljes tej 0.32, lefőlőzött tej 0.10, tejszín 1.80—2.20, tejfel 1.20—2 pengő literenként, centrifugált vaj kicsinyben 2.80—3.20, szedett vaj 2.40—2.80, tehéntúró 0.70—1, juhtúró 2—2.80, juhsajt 1.80—2.20, trappista sajt 1.80—2.80, emmentáli sajt 2.80—3.60 pengő kilogrammonként.

Baromfi és tojás. Élő baromfi: csirke 0.80—2, tyúk 1.80—2.80 pengő darabonként. Leölt baromfi: hizott lud és ruca 1.25—1.60, csirke 1.80—2.40, tyúk 1.50—1.80, hizott pulyka 1.50—1.80, libamáj 2—5 pengő kilogrammonként. — Tojás darabja 8—13 fillér.

Gyapju. A hazai piacon eladtak 20.000 kg közepminőségű fésűsgyapju 1.20 pengős árban, ab vidéki állomás és 15.000 kg ugyanilyen minőségű árut 1.25 pengős árban, ab Budapest.

Nyersbőr. Marhabőr, minden súlyban, magyar 0.50, tarka 0.60 borjúbőr, rövid lábbal 0.80 pengő kilogrammonként.

Paprika. Termelői árak Szegeden: esőseppaprika füzezenként 0.50—0.95, édesnemes paprika 0.75—1, félédes paprika 0.55—0.60, elsőrendű paprika 0.40—0.50, másodrendű paprika 0.30—0.35, harmadrendű paprika 0.25—0.30 pengő. — Kalocsa: Füzérpaprika 0.20—0.30, édesnemes paprika 0.85—1.05, rózsapaprika 0.35—0.50, másodrendű paprika 0.20—0.30, harmadrendű paprika 0.10—0.15 pengő kilogrammonként.

Zöldség. Sárgarépa 10—18, petrezselyem 14—20, zeller 24—40, kalarábé 16—20, karfiol 20—50, vöröshagyma 10—14, fokhagyma 40—80, cékla 12—20, fejeskáposzta 6—12, kelkáposzta 6—12, vöröskáposzta 12—20, fejjessaláta, darabja 4—16, torma 50—60, burgonya, ősi rózsza 12—14, nyári rózsza 14—18, kifli 18—26, champignon gomba 160—260, fekete retek 10—20, zöldpaprika 14—60, tök főző 14—30, paradicsom 28—40, vajbub 90—180, zöldborsó 80—140, sóska 20—50, paraj 40—70 fillér kilogrammonként.

Gyümölcs. Alma 0.36—1.80, birsalma 0.36—0.70, körte 0.56—2, őszibarack 1.40—2.40, naspolya 0.60—1.40, szőlő 0.26—1.40, dió 1—1.50, gesztenye 0.40—1, mandula 0.65—0.80 pengő kilogrammonként.

Méz, pergetett kilogrammonként 1.20—1.40 pengő.

Vadpiac. Szarvascomb 1.60—2, őzcomb 2.80—3, vaddisznócomb 1.40—2.30 pengő kilogrammonként, nyul bőrben 2—3.50, fácán 2—4, fogoly 0.80—1.50 pengő darabonként.

Halpia. Ponty, élő, kicsinyben, nagyság szerint 1—2, nagyban 0.70—1.60, ponty, jegelt, kicsinyben, nagyság szerint 0.80—1.40, nagyban 0.50—1, harsca, élő, kicsinyben, nagyság szerint 2.40—3.60, harsca, jegelt, kicsinyben, nagyság szerint 1.60—3 pengő kg-ként.

Szesz és szeszitalok. A detallforgalomban finomított és denaturált szesz változatlan árban kelt el. Gyümölcs-pálinkatermelés eddig kisebb a múlt évinél és jobb érdeklődés mellett törkölyt 2.70—2.80, idei nyári szilvapálinkát 3.70—3.80, ó nyári szilvapálinkát 4.30 pengőért ajánlottak. Eperpálinka kis tételekben 3 pengőig kelt el. Az árak 10.000 literfokonként + forgalmi adó értendők.

Fapiac. Fenyőfában a készletek erősen megerosapptak, mert a behozatal vonatottan folyik. Ezzel szemben a hazai fűrésztelepek fokozott erővel dolgoznak és környékük faszükségletének nagy részét ellátják. Az árak emelkedő irányt mutatnak, a 12 százalékra tervezett fázisadó azonos mértékű drágulást fog előidézni. A tuzifapiac forgalma nem felel meg a várakozásoknak. A gyengült kereslet az árak esőskedésében jut kifejezésre. Belföldi búkkhasábert a vevők 280 P körüli árat kínálnak, a termelők azonban ily áron nem hajlandók készleteiket tudni. Cserfa ára 240, 1 éves akáchasábert 270—280, friss akác 225—235 pengő vagononként, budapesti paritásában. — Keményfában csak jelentéktelen üzletkötések jönnek létre; számbavehető kereslet egy cikkben sincs.

Idegen pénznemek vételi és eladási ára 1932. évi november hó 21-én. Ha eladunk idegen pénzt. A zárójelben lévő szám azt az összegzet jelenti, melyet nekünk kell a banknak fizetni, ha idegen pénzt vásárolunk. Egy pengőnél többre kerül egy darab: Angol font 18.55 (18.95); dollár 5.70 (5.73); hollandi forint 2.29 (2.30); német márká 1.35 (1.36); svájci frank 1.10 (1.11) pengő. — Egy pengőnél kevesebbre kerül egy darab: Cseh korona 16.91 (17.01); szerb dinár 7.30 (7.80); francia frank 22.30 (22.50); lengyel zloty 63.95 (64.45); román leu 3.40 (3.44); olasz lira 29.90 (30.20) fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: MAYER EMIL.
KIADJA: AZ UJ BARÁZDA LAPKIADÓ RT.
FELELŐS KIADÓ: FARAGÓ ALADÁR.